

2024

Ф О Н Д А Ц И Я

Т Р Ъ С Т ЗА СОЦИАЛНА

А Л Т Е Р Н А Т И В А

Фондация „Тръст за социална алтернатива“ е създадена, за да помага на хората в България да разгърнат своя потенциал - за образование, професионално развитие и просперитет. Затова “Тръст за социална алтернатива” съсредоточава своите усилия за създаването на възможности за хората в неравностойно положение, включително и за ромската общност.

Над една трета от българите живеят в риск от бедност и социално изключване – това е вторият най-висок процент в Европа. Фондацията през годините изследва и търси решения как да бъдат намалени пропуските в постиженията на по-уязвимите групи в българското общество.

През последните единайсет години ТСА си партнира с над 100 граждански организации, като по този начин оказва подкрепа на 350 000 души от цялата страната, участници в различни програми и инициативи на фондацията в повече от 700 места в цялата страна.

Фондацията е важен източник на подкрепа за организации, работещи в ромската общност и хора в неравностойно положение. Въз основа на своя опит и партньорства, тя участва активно в процеса на разработване и формулиране на политики и програми на национално ниво.

5

ПРОГРАМНИ ОБЛАСТИ

150

АКТИВНИ ПРОЕКТИ

42

ГРАНТОПОЛУЧАТЕЛИ

50,000

УЧАСТНИЦИ

USD 3,760,000

БЮДЖЕТ

17

ДОНОРА

С карта и учебник към по-висок успех

Може ли детето да повиши успеха си само с една малка, но съществена мярка за няколко десетки лева?

Може и се доказва чрез програмата на Център „Амалипе“ - „Достъп до средно образование“, финансирана от „Тръст за социална алтернатива“ която се реализира със съдействието на 10 партньорски организации в цялата страна. Само с осигуряването на карта за транспорт и закупуването на учебници повишава средния успех на 76 младежи средно с 20 пункта – от 4,48 на 4,63. В края на годината пък успехът на учениците вече е 4,76.

Петнадесет от учениците няматното едноотсъствие по неуважителни причини за цялата година. Отличниците са 11.

Началото на програмата е поставено през 2011г. Учениците, които участват, са от бедни семейства, живеят в села и малки градчета и учат в средни и професионални училища в големите градове. Освен картите и учебниците, Център

„Амалипе“ ги включва в младежки доброволчески дейности, което създава допълнителен интерес към училищния живот.

От учениците се изисква да посещават редовно училище, средният им успех да е минимум добър - 4, и да се включват в извънкласни занимания.

Първите зрелостници (21), подкрепени от „Амалипе“ вече завършват средното си образование. Някои от тях кандидатстваха и вече са приети във висши учебни заведения. Успешните примери като Аксения Ранкова, която ще продължи образованието си в специалност „Предучилищна педагогика“ в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“ и Синан Кадиров, който учи „Специална педагогика“. Вирджиния Атанасова също е приета и ще продължи образованието си в Медицински университет гр.Варна, както и Славка

Андреева, която ще получи своето висше образование в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. И четиримата младежи се обучаваха досега в Шумен.

Кирил Милушев от с. Караджово, който винаги е бил с отличен успех, съвсем естествено ще продължи да се развива и напред. Той ще получава нови знания в Пловдивския университет в модерната специалност „Бизнес информационни технологии“. Също в Пловдив, но в съвсем друга посока, продължава и Зюмбюла Ламбова от Дълго поле. През последните години тя е една от най-активните ученички и доброволки в младежката мрежа на Център Амалипе. Зюмбюла винаги е искала да бъде полезна и да помага на другите, и неслучайно от тази есен ще тръгне по сложния път на медицината.

Както и в предходните години, учениците, участващи в Програмата, са много активни в училищния и извънучилищния живот.

Младешите от професионалните гимназии участват в различни конкурси и винаги се класират на призови места.

Част от участниците в Програмата са и председатели или членове на ученическите парламенти в техните училища, и организират и множество кампании, които мотивират съучениците си да бъдат активни и да променят към по-добро средата си. Много от тях са част и от младежките групи за гражданско участие и толерантност към проект "Интеркултурна академия за гражданско участие и толерантност". През пролетта на 2023г. организираха и проведоха множество граждански кампании, обучения за връстници и предизборни дебати. А зрелостникът Синан Кадиров дори бе водещ на тазгодишния детски фестивал "Отворено сърце".

Успехите на програмата окриляват екипа на „Амалипе“, и заради това те провеждат 12 училищни визити, за да представят програмата в цялата страна.

Младешите посетиха и професионални училища в същата община или близки градове, където научиха какви професии могат да получат, като имаха възможност дори да опитат някои от професионалните

съоръжения в съответните училища, на които биха се обучавали в бъдеще.

Помощта, която получават децата, е оценена високо. Повечето от тях споделят, че без учебниците или картите за транспорт, не биха могли да завършат образованието си.

В „Амалипе“ обаче знаят, че без положените усилия от децата успехите нямаше да бъдат факт. Затова се гордеят с всички и им желаят нови успехи!

Квартал „Луковица“ вече не плаче, а се усмихва!

Легендата за „Луковица“ разказва, че крадец грабнал торбата на бедняк. Когато я отворил, се разплакал, защото вътре имало само лук и сух хляб.

Стотици години след раждането на тази легенда местните хора имат повод да се усмихват повече. Защото в него вече живеят хора в собствени, регулирани къщи.

Началото е сложено през 2015 г., когато „Тръст за социална алтернатива“ закупува от Община Пещера парцел земеделска земя с площ 31 000 кв. м. Целта е да се подкрепи общността, за да могат да изградят нови и законни жилища за семействата си.

След приемане на подробния устройствен

план, който предвижда 65 индивидуални поземлени имота за около 325 жители, вече 32 семейства са си закупили имоти за строеж на законни жилища, 7 получиха визи за проектиране, 3 имат разрешителни за строеж, а 2 семейства поставиха основите на бъдещите си законни домове.

Над половината роми в България живеят в нерегулирани квартали. Хората искат да живеят в законни жилища, но липсата на устройствен план за техните квартали и като цяло ниската осведоменост относно този процес им пречи да

си набавят необходимите документи.

Проектът „Градоустройство - печелим всички“, дава възможност на уязвимите групи хора от ромската общност, които не притежават имоти и са без дом, многодетни семейства, живеещи в незаконни постройки и лоши битови условия, да кандидатстват за закупуването на парцели в квартал „Луковица“.

През годините община Пещера и ТСА полагат усилия да изградят инфраструктурата на новата

част на квартал „Луковица“ През 2022 г. със средства от републиканския бюджет общината изцяло ремонтира пътя, който води до квартала.

В края на септември 2023 г. ТСА стартира изграждането на ВиК системата, която се очаква да бъде завършена през февруари 2024 г.

Съгласно устройственият план е определен и терен за трафопост, като местното електроразпределително дружество е поело ангажимент за неговото изграждане през тази година.

В бюджета на община Пещера за 2024 г. са предвидени средства за изграждане на кварталните улици, тротоари и улично осветление.

По този начин в новата част на квартал „Луковица“

се осъществява законно строителство, според нормативната уредба на Закона за управление на територията (ЗУТ). Местните жители стават собственици на земя и строят законни жилища. Така те ще има сигурност за домовете си, с необходимата инфраструктура - ток, вода, канал, улици и улично осветление. Ще дадат своя

принос към общинския бюджет, като си плащат данъците, местните такси и комунални услуги. Ще имат адресна регистрация, която ще им даде възможност да получат лична карта, да започнат работа, да получават здравни, образователни и социални услуги.

Няма невъзможни неща!

„Обичам да казвам, че животът на всеки човек е приказка, която чака да бъде разказана.“

Когато бях дете, за мен казваха, че съм половин човек. Едва на пет, претърпях тежък инцидент - блъсна ме кола и се наложи да се възстановявам дълго време след това. В болницата гипсираха счупените ми крайници и отстраниха засегнатия при удара от автомобила далак, но при животоспасяващо кръвопреливане бях заразна с Хепатит С и развих анемия. Отдадеността и неимоверните усилия на родителите ми допринесе за връщането ми към пълноценен живот.

Съдбата, обаче имаше подготвени за мен и

други препятствия. При раждането ми, тазът ми беше счупен, претърпях пет операции. Откриха и тумори на гърдите. Лечението ми струваше скъпо, а средствата на семейството ми не стигаха. Заради това се наложи да прекъсна образованието си след като завърших гимназия.

Днес, обаче съм на прага на последната година от следването си.

Казвам се Галя Борисова, на 34 години, и съм родом от крайдунавския град Козлодуй. Там живях до

26-годишна възраст, в този град се родиха моите мечти, заобиколена от много приятели. Майка ми и баща ми работеха в чужбина, за да ни издържат финансово с брат ми и да ни изучат до навършване на пълнолетие. На 16 години се запознах със съпруга ми, но дълго време нямахме деца. На сватбата ни подариха китайски хартиен фенер, на който написах „БЕБЕ“ и го пуснах го в небето да стигне до Бог, за да ми даде рожба, толкова силно го исках и плачех всеки ден. След седем години неуспешни опити със съпруга ми решихме да пристъпим към осиновяване. В деня, в който отидохме да проучим какви документи трябва да попълним - съвпадна и с рождения ми ден, тогава разбрах, че съм бременна.

Радостта ни от това чудо беше неописуема.

След раждането на сина ни се преместихме в близкото до Козлодуй село Хърлец, в собствен дом, за който съпругът ми се труди неуморно години наред.

Въпреки усърдната работа обаче, средствата ни не бяха достатъчни за издръжка на вече по-голямото ни семейство и тримата заминахме в Италия. Три години по-късно почина сестрата на съпруга ми и решихме да се върнем в България, за да помагаме в отглеждането на децата ѝ. Записахме сина ни Румен в детската градина в Хърлец и скоро след това директорката ѝ ми предложи работа като учител. Тя ме запозна и с възможността да запиша „Педагогика“ във филиала на Великотърновския Университет във Враца, с финансовата помощ на „Тръста за социална алтернатива“. Приех с огромна радост.

Започнах работа първо като помощник - възпитател, а от три години съм учител. Това е моята професия! Този октомври (2022 г. бел.р.) ще съм четвъртокурсничка и с нетърпение очаквам да се дипломирам.

Благодарение на Спаска Михайлова от Сдружение „Нов път“ и „Тръст за социална алтернатива“, които направиха възможно записването ми в университет, аз вървя напред и съм щастлива, че мога да работя това, за което съм мечтала и да имам финансов принос към благосъстоянието на семейството ми. „Млади ромски педагози“ е инициатива на „Тръст за социална алтернатива“ от 2017 г. Подкрепени са 60 младежи, които са станали студенти, като

вече 10 са завършили и работят успешно в детски градини в страната. Над 80 на сто от записалите се участници в проекта работят по специалността си, при дял от 60% на студенти, завършващи „Педагогика“, които намират професионална реализация на национално ниво.

Това, че съм от ромската общност не ми попречи да се развивам.

Не се е случвало някои да дойде в градината и да се усъмни в професионалните ми качества. В нашето заведение няма много ромски деца – повечето, които живеят в селото, не посещават детска градина. Водили сме много разговори с родителите на децата, в опит да ги приобщим към образователния цикъл. По-голямата част от тях се страхуват от болести, но най-често нямат финансовата възможност да закупят необходимите дрешки и обувки, за да изпратят децата си при нас.

Разбирам какво е, защото и аз често съм изпадала в затруднения.

Въпреки трудностите в общността ни, все пак смятам, че повечето ромски деца вече са интегрирани.

Такива са и наблюденията ми от обученията, които организира ТСА. На тези срещи всеки споделя натрупания опит в работата си с малчуганите и семействата им. Дискутират се полезни теми и от тези обсъждания съм убедена, че повечето роми искат да бъдат пълноценна част от българското общество.

Обичам да казвам, че животът на всеки човек е приказка, която чака да бъде разказана. Рядко имаме шанс да я споделим с широка аудитория и се радвам, че имам възможността да го сторя. И да отправя своето послание към всички, които сега четат думите ми – не позволявайте нищо да ви сломи. Днес, аз съм цял и щастлив човек, защото повярвах в себе си и успях да се реализирам в любимото ми поприще.

„Всяко бебе е безценно“: първа стъпка към една голяма мечта

Всяко бебе е **БЕЗ**ценно!

У нас всяка година се раждат около 6500 недоносени бебета.

„Всяко бебе е безценно“ се превърна в първата голяма крачка за гражданските организации от мрежата „С грижа от 0 до 3“, и ги окрили да поемат и други смели инициативи за постигане на системна промяна в политиките за грижа за най-уязвимите деца и семейства. Мрежата е инициирана в България от екипа на фондация „Тръст за социална алтернатива“, с подкрепата на партньорите фондация „Отворено общество“ и Фондация „Портикус“, Амстердам.

Добрата новина дойде на 1 януари 2023 г., когато всички бременни жени в България, които не са здравно осигурени, получиха възможност за достъп до четири прегледа, разширен пакет лабораторни изследвания и до две хоспитализации по време на бременността. Това се случи с приетите промени в Наредба 26, с които се разширяват възможностите за прегледи и изследвания на неосигурените бременни.

Близо 12 месеца по-късно, превъртаме лентата назад, за да направим обзор какво доведе до конкретната промяна в нормативната база, откъде започнаха усилията на фондация „Тръст за социална алтернатива“ и защо е толкова важно да се осигури ефективно проследяване на бременността на всяка жена в България.

Данните показват, че през всяка година около 7000 жени в България раждат бебетата си без бременността им да е била проследявана от лекар-специалист. Липсата на медицинска грижа крие редица опасности за бебето и майката, а лекарите са принудени да се борят с неизвестни за тях рискове.

У нас всяка година се раждат около 6500 недоносени бебета. Ако само при 26 от тях бъдат избегнати предотвратими усложнения, това ще покрие инвестицията за проследяване на всички бременни, показва докладът „Цената на безразличието“.

1/3 от тежките заболявания при новородените са предотвратими при редовни прегледи на бременната жена. Друг ключов извод от доклада е, че цената за болничната грижа за новородено с тежки усложнения е 142 пъти по-висока от стойността на грижата за здраво бебе.

Какво казват специалистите:

„Част от уврежданията са предотвратими, особено ако се хване проблем, свързан със здравето на майката достатъчно рано и тя получи хранителните добавки, витамините, медикаментите, свързани с този проблем. Детето се ражда живо и здраво във времето, в което трябва да се роди“ споделя Мария Евгениева, акушерка и клиничен лидер в „Тръст за социална алтернатива“.

„В условията на демографска криза, и не само, всяко бебе е безценно и всяка една бременност трябва да бъде проследявана. По-големият брой прегледи за неосигурени лица или изравняването им с тези полагащи се на осигурените жени, ще осигури една много по-добра превенция, скрининг и ранна диагностика на всички предотвратими заболявания по време на бременността. Така ще се намали рискът от усложнения, преждевременно раждане на недоносени бебета и перинатални последици,“ казва д-р Таня Андреева, педиатър.

нейното изпълнение е ограничено поради липса на информираност, административни трудности, нежелание и дискриминационни нагласи. Затова информационната кампания трябва да продължи, за да убеди обществото, институциите и лекарите за необходимостта всички бременни да бъдат под лекарски контрол и предприемането на конкретни стъпки за прилагане на наредбата.

От огромна важност е да се достигне до всички жени в тежко социално-икономическо положение, за да са запознати с необходимостта и възможностите за проследяване. **(Информация за бременни:)**

бременни до болнично лечение при нужда.

Споделената мечта на всички участници в мрежата „С грижа от 0 до 3“ продължава да бъде:

Всяко дете в България да има правото да се роди здраво, за да расте в биологичното си семейство, да има дом, достъп до личен лекар и безплатни лекарства, да се храни пълноценно и да развива своите умения от най-ранна възраст.

Какво следва?

Дейностите по проекта включват още обучение на медиатори, широка информационна кампания, срещи с представители на институциите, анкета сред лекари за установяване на техните нагласи.

Въпреки че промените в наредба 26 са факт,

Предстои и работа по изграждането на още партньорства, за да се продължат усилията до постигане на допълнителна промяна на нормативната база – до изравняване на броя прегледи, гарантирани от държавата, за осигурените и неосигурените жени, както и достъп на неосигурените

Следващите усилия на организациите са насочени към подобряване на политиките, които осигуряват достъп до безплатни лекарства за всички деца до 3 години и достъпни варианти за пълноценно хранене за уязвимите семейства.

ПромянаТА, която променя ЖИВОТИ

Едно от най-забележителните постижения на услугата в България е удължаването на периода на кърмене, като майките, участвали в проекта, кърмят с близо месец повече от майките от сравнителната група.

През пролетта на 2022 г. изследователски екип от Университета в Утрехт, начело с проф. Йоост де Лаат, и в сътрудничество с „Алфа Рисърч“ пое да изготви изследване на резултатите, които специализираната патронажна услуга „Заедно - здраво бебе, здраво бъдеще“ (ЗЗБЗБ) постига в България. В България тя се тества и прилага от 2016 г., като до момента над 420 млади семейства в София и Пловдив са получили подкрепа от патронажните сестри.

В периода май-юли 2022 г. обучен екип на „Алфа Рисърч“ анкетира над 750 майки - част от тях вече преминали патронажната услуга, други все още участват и трети, които не са участвали в „Заедно - здраво бебе, здраво бъдеще“.

Резултатите на децата и майките, преминали през услугата в България свидетелстват, че специализираната подкрепа има

потенциала да променя животи - голямата част от резултатите са почти изравнени, а в някои отношения дори надминават тези на майките и децата от общото население.

Майките от патронажната услуга имат по-разширени познания за това какво се случва по време на бременността, както със самите тях, така и с техното бебе. Изследването показва по-ниски нива на депресия и чувство за социална изолация сред майките, както и значително повишени знания за контрацепция и семейно планиране.

Едно от най-забележителните постижения на услугата в България е удължаването на периода на кърмене, като майките, участвали в проекта, кърмят с близо месец повече от майките от сравнителната група.

Понижен риск за детето от развиването на сърдечни проблеми, диабет, остеопороза и др.; понижени рискове от рак на гърдата и яйчниците за майката - това са само част от ползите на по-продължителното кърмене.

В допълнение, резултатите показват повишено внимание на майките към развитието на децата им.

Отговорното родителство – основна тема в разговорите между патронажните сестри и майките – е ключово за осигуряването подкрепяща среда за развитието и ученето на най-малките.

В сравнение между двете групи майки в уязвимо положение, тези участвали в услугата по-често им четат книжки (23%) и разказват приказки (17%), броят и рисуват с тях (16%) и играят с играчки (8%).

Заниманията с децата през първите две години са изключително важни за тяхното развитие – те развиват техните комуникационни и социално-емоционални умения, поставят основите на справянето с проблеми и стресови ситуации и развиването на устойчивост, които са ключови за училищната готовност на децата и имат отражение върху всички етапи на живота.

Именно в тези сфери са и някои от най-ключовите постижения на услугата:

въздействието ѝ върху развитието на умения в децата, като участвалите в патронажната услуга показват значително по-високи ASQ резултати, които са почти изравнени с тези на децата от общото население.

В заключение, изследването показва, че близо 60-те посещения, които патронажната сестра прави при всяко семейство, имат изключително позитивно влияние върху детското здраве и развитие.

За екипа на „Тръст за социална алтернатива“ проучването, освен признание за дългогодишните усилия, е и ценен инструмент за застъпничество: всяка година над 4000 майки под 20-годишна възраст в България раждат своето първо дете – всички те следва да могат да се възползват от подкрепа, която доказано помага на тях и техните деца.

MONTEREY

PHONE 5829-8487
FAX 5829-8487
ADDRESS PO BOX 857
TIN 8882

„Обичам да казвам, че животът на всеки човек е приказка, която чака да бъде разказана.“

**AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION**

Фондация „Америка за България“ осигурява подкрепа за ТСА. Изявленията и мненията тук са единствено и само на ТСА и не отразяват непременно вижданията на фондация „Америка за България“ или нейните партньори.

**ТРЪСТ
ЗА СОЦИАЛНА
АЛТЕРНАТИВА**

София, бул. „Патриарх Евтимий“ 64, ет.1

info@tsa-bulgaria.org

www.socialachievement.org